rexerat è ſepulchro. Gloriam novam cognoverunt, quando de menſa ſacra corpus glorioſum participarunt. Chriſtus fulget uti Sol in altari, Phœnix oriens floret è nido ſepulchri. Idem Sol oriens atque Phœnix reſurgens: & cognoſcentes Solem in Sacramento, cognoverunt Phœnicem ſurrexiſſe de ſepulchro. Veré ſurrexit, qui ut Phœnix ſurgit. Quod ſummè novum difficulter credibile: unde exiſtimabant diſcipuli ſe viſum videre. Quæ videbant, mirabantur, negantes fidem oculis, & præ gaudio non credentes. Alia firmanda ſpecie, quæ dubij cernebant oculi: & in Euchariſtia ſe expoſuit orientem Solem; ut eius reſurrectionem cognoſcerent per Phœnicem. Alia occurrunt, verùm alibi.

14 Sedenim præterire non poſſum obſervationem Plinij. Surrectionem Phœnicis in vitam novam incipere ait, *lib.* 10. *cap.* 2. *Quo die ſignum Arietis Sol intraverit.* Signum Arietis immolati eſt venerabile Sacramentum Euchariſtiæ. Ibi Chriſtus glorioſus, immortalitate donatus. Hac fide imbuendi diſcipuli vivaci ſimili ſpecie: cognoſciturque in fractione panis, quando immortalis objicitur oculis; quippequam Sole intrante in ſignum ſacrum Arietis, iam reſurrectio Phœnicis. Phœnix novus, formá priori ſimilis oritur: *Pater, oriente mox Sole, moritur, novo pullo in regna ſua tranſmigrante*: inquit Pier. Valerian. *lib.* 20. cap. 1.

Plin. *Quando renovatio Phœnicis?*

Pier. Val.

Tempus edax rerum, tuque invidioſa
vetuſtas.
Omnia deſtruitis, vitiataque dentibus ævi.

Ovid.

Qüeritur Ovidius quò dudùm, *fab.* 3. Chriſtus, qui ab Adamo (Phœnice mortali) in ſimilitudinem eius factus, Phœnix novus; dum ille tranſgreſsione in conditionem deſcendit morientem; ſurrexit in ſpiritum vivificantem. Invidioſa vetuſtas excogitavit ſpeciem, verùm ignoravit proprietatem. Adam Phœnix homo vetus: Chriſtus, ſimilis priori, Phœnix & homo novus. Oriente Sole videnda mirabilia, ut acciperet vetus per novum, quæque amiſerat regna; cui impoſsibilis reſtitutio, ni moreretnr peccato: orienteque Sole vetus Adam Phœnix moritur, dum Phœnix novus è ſepulchro renaſcitur; quippe dum florens glorioſè ſurrexit Chriſtus, inſtar Phœnicis reſurrexit Adamus. Qui portamus imaginem primi, terreni fragilis; iam ſecundi portamus imaginem immortalis & cœleſtis; ut qui terreni è terreno iam non terreni, gloria participatá dignatione ac dignitate ſecundi. Hic lambit tribulationum fugitivam aquam, ut ex victoria perveniret in gloriam: exaltavitque caput mirá glorificationé; quoniam abundè è cruce ſe potavit de torrente: verùm cùm gloriam haud quæreret ſibi, ſed iacenti homini; ex gloria reſurrectionis homines ſurrexerunt inſtar Phœnicis. Mortem Chriſtus deſtruxit, &

Hominis reſurrectio à Chriſto glorioſo.

Iudic. 7. 5.

Spes vitæ cum Sole redit.

Iuvenal.

DIDASCALIA III.

Vitia confiteri, ſanitatis indicium eſt.

1 AIt Seneca, *Epiſt.* 53. Multa enim ægri patiuntur, quia uti mala non cognoſcunt: equidem reciperent ſanitatem; ſi mala patientes, ut mala confiterentur. Haud facilè valebit, qui morbum diligit, & curari renuit.

Senec.

Omnes humanos ſanat medicina dolores
Solus amor morbi non amat Artificem.

Propert.

Ideſt, medicum: ut canit Propert. *lib.* 2. *Eleg.* 1. v. 57. Longè abeſt cor à ſalute, ubi amor morbi: repellitque medicum, qui ſe dolentem non cognoſcit ægrotum: igitur ope medici carebit, ni dixerit quo laboret. *Quanta nos vitiorum noſtrorum oblivio ſequitur, etiam corporalium* (ſubdit Stoicus) *quæ ſubindé admonent ſui; nedùm illorum, quæ eó magis latent, quó maiora ſunt. Neceſſe eſt fateri. Contrà evenit in ijs morbis, quibus afficiuntur animi. Quo quis peius ſe habet, minus ſentit.* Hinc dolorum non amant expulſorem archiatrum, quoniam præ vulnerum multitudine nec habent ſenſum: perſpicuoque periculo vitæ, dolori conſulunt & nequaquàm ſanitati; equidem prævalebit ægritudinis labor, quia de tanto dolore nullus eſt dolor. *In morbis acutis* (ait Hippocrates lib. 7. Aphoriſm. 1.) *Frigus partium extremarum, malum.* Malum refrigerium? Refrigerium eſt acuti morbi lethalis indicium. *Magnis accidit* (ſubdit hìc Leonicen.) *viſcerum inflammationibus: ijs viſcera peruruntur, extremæ autem partes frigeſcunt.* Malum & peſsimum, quod apparet uti bonum: equidem ſine læſione eſſe interná manifeſtant exteriora, dum ſunt inflammata viſcera. Haud aliter uſuvenit in morbis animi, affecti putris prurigine vomicæ, qua peiùs ſe habet, qui non ſentit; & ſymptomata latent intra cor, quo maiora in perniciem ſunt: igitur extrema ſine dolore altè patientis frigeſcunt, cum inflammatione viſcerum. Qui habet ſpem reſtituendi in ſanitatem, ſatagit in labia propulſare febrem; ut indicent uſta per pulſus extrema etiam inflammata viſcera: equidem cùm patulum malum ſit ſanitatis indicium, tunc febris peccati abſconditur quùm febris latens oſtenditur.

Longè cor à ſalute, ubi amor morbi.

Senec.

Quò quis peius ſe habet, minùs ſentit.

Hippocr.

Leonicen.

Et virus abſcondit.

2 De Samuele exponente pœnam & & peccata Heli, dicitur: *Indicavit ei univerſos ſermones, & non abſcondit ab eo.* Si univerſum indicatum, nihil abſconditum. Aliter in confeſsione pro remiſsione peccati: diciturque de Samuele, nequicquam abſcondiſſe, & univerſa indicaſſe; quippe in ſanitatem animæ abſconditur, quicquid peccator indicando confitetur.

1. Reg. 3. 18.

——*Magna eſt medicina fateri,*
Quod nocet abſcondi: quoniam ſua vulnera nutrit
Qui tegit, & plagam trepidat nudare medenti.

Sedul.

Succinit Sedulius, *lib.* 4. à v. 76. & Gregor. Magn. Homil. 40. in *Evangel.* ſubdit: *Virus peccati ſalubriter aperitur in confeſsione, quod peſtiferè latebat in mente*: confeſsioneque vulnus quod non abſconditum tectum, atque ſanitati reſtitutum; quoniam ita è cœlo promptum iuvamen, ut in ſalutem expectet vulneris explicationem. Latro illicò ut æger pro ſalute clamavit, vulnera oſtendit; veniam & ſanitatem obtinuit. Applicat Deus manum auri, ſi quis loquitur voce exili: etenim actutum porrigit manum auxiliatricem, modo audierit dolentis aliquomodò vocem. Ut ſanet inclinat aurem. *O quám ſublimis latronis confeſsio* (inquit Bernard. de *Diverſ.* ſerm. 40.) *per quam de patibulo ad regnum, de terra ad cœlum, de cruce ad paradiſum aſcendit. Intueor latronem ſe accuſantem, Chriſtum excuſantem, & Dominum promittentem. Hæc duo ita ſibi invicem coniuncta ſunt; ut cognoſcere ſe non poſsit niſi pœniteat: pœnitere non poſsit niſi ſe cognoſcat.* Unde ut abſcondantur peccata, & cordis ſanentur vulnera; à crimine debet eſſe compunctio, à pœnitentia afflictio, & à conſcientia confeſsio. Unde Bugnotius in illud Benedicti *Regul. S.* cap. 7. grad. 5. *Iniuſtitias meas non operui*; ſuccinit;

Greg. Mag.

Confeſsione nota cordis plaga, cui quæritur medicina.

Luc. 23. 43.

Bernard.

Latronis in cruce confeſsio inſignis.

S. Bened.

Sic tibi Summe Deus; facillique bonoque fatebor
Vulnera, vulneribus quó medeare meis.

Gabr. Bugnot.

3 Mors peccatorum peſsima, cuius exemplum habent in Antiocho Epiphane, damnato (ut cauſa exigebat) cum confeſsione & ſine confeſsione. *Apprehendit eum dolor dirus viſcerum, & amara internorum tormenta*; quæ contracta ab eius nimis inſolenti malitia: *hinc cœpit ad agnitionem ſui venire, diviná admonitus plagá. Orabat hic ſceleſtus Dominum, á quo non eſſet miſericordiam conſecuturus.* Si Dominus præſtabilis ſuper peccatorum malitia, quo pacto in dolorem confitentis Antiochi non prompta miſericordia? An quia dolor eius ex dolore viſcerum, & nequaquàm peccatorum? Aſſerit D. Thom. *3. p. q. 86. art.* 1. *ad* 1. Aliam verò cauſam indicat Textus: gravabatur amariſsimis tormentis, cum pœnitudine cordis, cognoſcentis hujuſmodi cruciaminum dotem à peccatis emanare, cuius vita replebatur torminum amaritudine; Torquebatur ut reſipiſceret, & doluit; *licèt ille nullo modo à ſua malitia ceſſaret.* Ut inveniatur dolore & confeſsione divina clementia, his debet à corde amandari malitia: & Dominum clementem exorat in pietatem ſceleſtus, à quo non erat gratiam conſecuturus; quippe vel in clementiſsimo nec ſpecies eſt clementiæ, dum viget malitia in corde. Salutem corporis à Domino depoſcebat; ut magis offenderet cuius gratiam expectabat, ſine emendationis propoſito (etſi adeſſet criminum cognitio, atque etiam iniquitatum confeſsio) imò totum pondus malitiæ ſervabatur in mente; ut perficeret corpore valido, quod cogitabat impius in corpore moribundo: & cùm non ſat in gratiam voces doloris & pœnitentiæ, ſine cordis pœnitudine; nequibat obtinere miſericordiam, habens in corde deteſtabilem malitiam: etenim enixè efflagitabat ac vaferrimè ſalutem, eo tempore quo cupiebat totam Dei frangere legem.

2. Mach. 9. 5.

Verſ. 11. & 13.

Fallax ad Deum converſio & peccati pœnitudo.

Verſ. 6.

Non ſat vox pœnitentiæ ſine cordis contritione.

4 Hinc dicitur vel Deum implorans, *Sceleſtus*: ideſt, impius, flagitioſus. Sceleſti, flagitioſi & impij accedunt, ut mundentur, ad confeſsionem; cordis percuſsione pectoris exprimentes pœnitudinem: at nequaquàm perſiſtunt in confeſsione ſceleſti, implorantes Dei pietatem; ut eius gratiá poſsint conſequi ſalutem: hìcque crimina, obſecrans, planè faſſus, dicitur iurè malignus & ſce-

leſtus ; quippequàm pectore ſervabat pravè malitiam, dum præ viſcerum dolore petebat miſericordiam. Claret confeſsio criminum nulla, confeſsione peractà, gliſcente dolore viſcerum, ſine ulla remiſsione peccatorum : equidem cùm tabeſcat pectus, ni exeat à præcordijs virus ; foris gravis fœtet anima, quippe inter viſcera putrida. Ulcus quod hic ſceleſtus patiebatur in corpore, erat clarum ſpeculum vulneris animæ. Percuſſus fuit *inſanabili & inviſibili plagá.* Haud aliter animæ vulnera facta concupiſcentijs, voluptatis atque vitiorum ſagittis : equidem cùm quæ confeſſa videantur in medicamen, & non confeſſa abſcondantur, ut pateſcant in perniciem, quia ſunt maiora, ſi latent ; vulnus internum dicitur inſanabile, quoniam vulnus inviſibile : igitur in plaga interna criminum maior plaga, quia in confeſsione ſalutis ad ſalutem non oſtenſa. Peccatum ſimile viperæ Pauli. In illo eſt virus & morſus. Paulum vipera momordit, ſed veneno non intumuit. Indicat in articulo, quid exequi debeat morſus à crimine virulento. *Excutiens beſtiam in ignem, nibil mali paſſus eſt.* En vulnus peccati & ſalus. Si invaſit, ſi conſenſu momordit; ne toxico noceat, animus illicò excutiat: igitur nihil ex morſu prævalebit veneni, ſi adſit ſtudium, quamprimùm per confeſſionem excutere. Vìrus ingenitum denti viperæ, ſicut cuilibet peccato lethali. Alij morſu intumeſcunt, quippe vulnus modò inviſibile, non ſanabile. Alij vel icti reſtituuntur in ſalutem, delentes dolore cordis dolorem : igitur actutùm ſentientes ictum, confeſsione oſtenderunt viperæ morſum. Huius ſanè virus comes, ſed confeſsio cohibuit effectum malignitatis : quandoquidem nil mali ex veneno patitur, etſi à vipera criminis morſus; qui per confeſsionem peccati è pectore vomit virus. Vulnus Antiochi erat vulnere maius, quod occultè in morte fovebat pectus. In ſalutem abſconderet, modò oſtenderet : ſed fugit ſanitas & in viſcera ſerpſit contagioſa malignitas ; factà plagà inſanabili ex inviſibili: etenim claruit horribili morte, veneni quantum latitabat in pectore.

Peccata occulta inſanabilia.

Verſ. 5.

Act. 28. 5.

Crimen exſuitur confeſsione.

Maius periculum à nō manifeſtatione, quàm à vulnere.

5 Huius peccatoris ſtatus confertur bombardæ, pulvere tormentario refertæ, ſed clavo confixæ, cuius os obſtructum, concepto æſtu per igniarium. Adi Henric. Engelgrave, *Domic. 3. Quadrageſ.* equidem cùm quà exeat tantum molimen, non habeat ; in ſui damnum proprijs viribus crepat. Quicquid occultè continet, in hoſtes utique præparatum ; & in ſe vertit fervens ; quippe os occluſum. Non ſecus humanum pectus, quod gravat uſque ad os criminum pondus ; quod quidem (in contritionem igne doloris à concientia concepto) hoſtium animæ quibat eſſe vaſtatio : verùm cùm os obturetur, quo pondus criminum ignis impulſu excutiatur ; intendentis expellere quod viſcera gravat, pectus in animæ ruinam miſerabiliter crepat : quandoquidem vel morte (cruciaminibus, quibus rumpuntur) cogitatà vel visà, nequeunt vel nolunt aperire labia. Conſtet ergo animæ ex confeſſione ſanitas, vel ex omiſsione inſanabilis infirmitas ; ut clareat quantum noceat, &

Symbolum in bombarda.

Quid proſit delicta fateri. Ovid.

6 Prævaricati ſunt filij Iſraël, adorantes Baâlim & Aſtaroth. Reconciliare Deo vero intendit Samuel, illoſque iubet univerſa idola expellere, corda ad Dominum dirigere, & criminum pœnitere, ut poſsint ſuperare ingruentes hoſtes, quorum proprijs flagitijs auxerunt vires : equidem nulla illis nocebit inimicorum adverſitas, modò nulla illorum cordibus dominetur iniquitas. Res ita facta. Congregati ſunt & qui adhuc idola adoraverant & qui ſpreverant, *& convenerunt in Maſphath : hauſeruntque aquam, & effuderunt in conſpectu Domini, & ieiunaverunt in die illa, atque dixerunt ibi : peccavimus Domino.* Cuncta ſtrictim exponenda, quippe in formam legitimæ confeſsionis neceſſaria. Facta eſt ergo criminum confeſsio, dicentibus, *Peccavimus Domino* ; poſtquàm idola abiecerunt, & peccati occaſionem proculcarunt : equidem minimè dolet, nec pœnitet confitendo crimen ; qui ſecum ducit criminis & proximam occaſionem. Confeſsi ſunt crimina, ex dolore obortà lachrymà, ieiunantes *in conſpectu Domini.* Cur Dei tunc dicitur conſpectus, ſi illi ubique cuncta clara ? Ad huiuſmodi obſequia, ex toto corde abiecerunt idola : illiſque abdictis, Deum dicit textus vidiſſe, quæque in exterminium cogitaverunt peccati ; igitur cum criminum occaſione, pendit nihili lachrymas, confeſsionem, ieiunia, dolorem & pœnitudinem. Abijciendum eſt à pectore, quod abominatur ore : quandoquidem Numen ieiunijs non placat, qui ſervat corde propter quæ ieiunat. Excuteret ſanè crimen,

1.Reg.7. 6.

Cum peccati occaſione mala confeſsio.

ſi

ſi ex illo haberet dolorem. Non ſunt pœnitentia tantùm pœnitentiæ ſigna : & Deus verè pœnitentium ieiunium, & fletum vidit ; quoniam non ſigna ſed pœnitudo placuit.

7 *Hauſerunt aquam* : dicitur. Unde ergo ? E pectore, doloris indice. Plorarunt idolorum adorationem, quæ illos in illam deduxerunt perniciem : criminum ex corde protulerunt confeſsionem, pectore contrito, ac abiurato peccato : daturque à Numine gratia, viſa illorum pœnitentià ; quippe utut hominum videt, cor contritum & humiliatum non deſpicit. Lachrymis in clementiam trahitur, dum ab illo figmentum noſtrum cognoſcitur. Liquefactum ita ibi pœnitentium cor, ut Deus auxiliaretur ſic afflictum Iſraël : & pro *Corda effuderunt in veniam*, dicitur, effudiſſe coram Domino aquam ; igitur illorum de peccato tantus dolor, tanta pœnitudo, in vera contritione & pœnitentia ; ut non viderentur ex cordibus trita corda, ſed tantùm lachryma. Profuit illis oris ita confeſsio, ubi cordis dolentis tanta contritio. Pende *In die illa & Ibi.* Iam enim micat in ſignis pœnitentiæ, eorum officium, qui adhuc in urgentia ſervabant in corde idolum. Odio ſanè habendum crimen propter crimen, & offenſum Numen : diciturque ibi ploraſſe, qui ſimulachra adhuc habebant in corde; ut illorum pœnitentia, vel plorantibus oculis pateret falſa : igitur quorum ibi abundè plorabant oculi, foris idola quæ reliquerunt, amplexi. Hinc plorarunt, ac ieiunaverunt non ex, ſed *in die illa* : ſiquidem non averſantes crimen propter crimen, ſed propter peccatorum intra viſcera cruciamen ; arripitur denuò idolorum occaſio, cùm præterierit afflictio.

Cordis lachrymis cōprobatur pœnitentia.

Unde dolor verus & falſus?

8 Aliter aqua effuſa in conſpectu Domini à DD. maximè Rabbinis accipitur. Audi ex illorum ſententia Hieronym. *Hìc idolatræ* (infit in *Tradition.* ſuper 1.Reg.7.) *hac aquà probati ſunt : hi videlicèt, qui ſe idola coluiſſe, penitùs denegabant. Tradunt enim quód quicunque idololatra hanc aquam guſtaſſet, labia eius ita ſibi adhærerent, ut nequaquám ea ab invicem idololatra ſeparare poſſet. Hoc indicio idololatra deprehendebatur & interficiebatur : quod & ſequentia demonſtrant in eo quod ait : Iudicavit Samuel filios Iſraël in Maſpha. Iudicare in hoc loco idololatras ſecundum legem, morti tradere intelligendum eſt. Dicunt etiam, quód Moyſes hoc modo idololatras, qui ſibi vitulum fecerant, probaverit, quando arripuit vitulum & combuſsit, & contritum uſque ad pulverem, ſparſit in aquam ; & dedit ex eo potum filijs Iſraël.* Idem videris apud Rabb. Salomon. & Ionath. Lyran. Rupert. Delr. 4. *Diſquiſit. magic.* lib. 4. ſect. 4. Sanct. & Petr. Comeſtor. *cap. 9.* qui addit : *Quidam aſſerunt, Samuelem quoddam idolum redegiſſe ad pulverem, & miſtum dediſſe populo ad bibendum, & in barbis eorum indicaſſe reos idololatriæ à non reis ſicut quondam fecit Moyſes.* Ipſum peccatum obnoxijs pœnæ oſtendebat remedium, vel effugium ; dum properabat in os, ut confeſsione ineſſet aliqua remiſsionis ſpes. Signum in labijs, ſignum erat mortis in idololatris : verùm maluerunt perire, quàm peccatum confiteri. Capitones & cervicoſi protervè defendunt factum, vel negant auctorati commiſſum, ruborem reſumentes, quem reliquerunt peccantes : equidem ita addicti malo genio, ita mancipati diabolo, pro commiſsione & defenſione criminis; quòd non habentes excuſationes in peccatis, in illorum negatione perſiſtant, quantunvis peccata prodeant. Hoc inolitum habet obcæcationis crimen, etſi viderint coram oculis necem : equidem nequaquàm confitebuntur, quanvis dirè interficiantur. Vernaculè : *Aunque los maten.* Pœnas luent, qui noluerunt facilè effugere pœnas, per confeſsionis pœnitudinem & lachrymas. Confeſsione profectò abſconderent, quod abſcondere non valent, facie ſignante quicquid admiſſum à corde : equidem minimè crimen prodiret in faciem, ſi criminis cogitati cogitarent confeſsionem. Æquivocè, ſed vigilantiùs dialecto Hiſpanà : *No conſeſſar la culpa, los ſalió á la cara.*

Hieron.

Quæ aqua idoli?

Petr. Com.

Peccatori duriſsima confeſsio peccati.

9 Biberunt igitur, qui deliquerant, aquam idoli ; & labia nequibant ab invicem ſeparari. Hoc primus effectus criminis, & officium dæmonis, dum peccatum ſedet in occulto cordis : etenim cùm neceſſe ſit labia aperire ; ut poſsint crimina confiteri ; labia claudunt ſtudio, ut permaneant in peccato : igitur fugerent latentia in perniciem crimina, ſi in confeſsionem aperirent labia. Non eſſent in labijs ad mortem, modò in labijs eſſent ad animæ ſanitatem. Pateſcunt, quippe abſconduntur : & abſconduntur quæque confeſſa pateſcunt ; quin peccatores conſiderent, eſſe venena quæ latent : igitur

Peccata tacere proculdubiò perire.

cul-

culto idolo, & ſimul ſtrictò gladio, obijci labijs occluſis; proculdubiò ſignum mortis. Uſque in hanc qui cuncta voluptatum adorarunt idola, ſervant confeſſionis verba; ſed hærentia labia inveniunt, ubi in confeſsionem perciti converti volunt, iuſtiſsimo Dei iudicio cauſam iuſtificantis, pro adoratis vitiorum univerſis idolis, ſine ulla in converſionem motione, neque cura de ſalute: equidem cùm noluerint valentes labijs aperire crimina, volentes in mortis hora nequeunt aperire labia. Accidit illis in mortis expectatione ad expulſionem peccati, quod bibentibus aquam diſſecti idoli. Dantur in aqua ſimulachra voluptatis, ut plorentur illorum adorationes; quia nihil traxit ſecum inſidioſa voluptas, niſi pectori ſpinas, oculis lachrymas. Hæ diluunt crimina opportunà confeſsione, ſine expectatione mortis, quæ planè nihili: equidem quùm labia claudunt; morte ipsà ante oculos, qui expectarunt, nihil dicunt. Non cogitant pro peccato, ſoto adhuc in corde idolo, cuius malitià nequeunt aperire labia. Unde cùm tempore dato prætermittatur confeſsio, ex qua ſalvatio; tempore mortis nil ſentiunt, & ſine expectata confeſsione moriuntur.

Claudantur voto in mortis periculo.

10 Celebrata, cultaque ab Ethniciſmo *Fortuna virilis*, de qua egimus in *Ephemerid.* 1. April. Cauſa plauſus, erat oſtenſos Deæ operire defectus; ut illa propitia mirabiliter præſtaret; quod ſi quid vitij, etiam videntes lateret: pro qua utique gratia nudo pectore apparebant coram Dea. Ovid. 4. *Faſtor.* à v. 147.

Quæ & quorſũ Fortuna virilis?

Accipit ille locus poſito velamine cunctas,
Et vitium nudi corporis omne videt,
Ut tegat hoc, celetque.

Ovid.

Quod de vitijs corporis ridiculè excogitatum, coram vero Numine de vitijs animi miramur ut verum; quippe divina perficit gratia, quæ nequibat vana penitùs præſtare Fortuna: equidem vitia quæ viderant oculi, evaneſcunt actutùm nudo pectore; ſufficiente confeſsione peccatorum, ut illorum appareret nec veſtigium. Idem 6. *Metamorph.* fab. 1. monet peccatricem (ut vitium obſcuret Numen)

Evaneſcunt peccata confeſſa.

Cede Deæ, veniamque tuis temeraria dictis
Supplice voce roga; veniam dabit illa roganti.

Idem.

Etenim nil magis in iram commovet cordis pietatem; quam cervicosè, arroganter, pravè defendere crimen: maximè cùm evaneſcant vitia, modò ſint nuda coram Numine corda. Peccaſſe fatetur Publicanus, inficiatur Phariſæus. Vidit Deus huius crimina occulta, illiuſque delevit oſtenſa: igitur cùm demonſtraret, nulli apparuerunt defectus; quia in domum ſuam deſcendit iuſtificatus. Apparuit nudo pectore, qui dixit Salvatori: *Domine ſi vis, potes me mundare.* Se confeſſus eſt leproſum, & Ieſus in auxilium extendit manum; ſiquidem vitium coram oculis oculos fugit, ſimul ac illud coram Numine oſtendit. *Confeſtim mundata eſt lepra eius.* Statim? Utique. Conditio accedentium nudo corde: etenim vitio animæ evaneſcente, adhibito ex confeſsione velamine; nulla intercedit diſtantia inter vitiorum notam, ac vitiorum, quæ latebant, fugam. Si nudum pectus, iungitur cuicunque vulneri ſalus; nocentque viſceribus vulnera criminum, quia in ſalutem ſervatur altum ſilentium.

Luc. 18. 14. Matth. 8. 2.

Verſ. 3.

Et ſtatim.

11 Interrogatus quidam de plagis impoſitis; reſpondit: *His plagatus ſum in domo eorum, qui diligebant me.* Multa occurrunt diſcutienda. Primum, reſponſio extra interrogationis propoſitum; igitur interrogatur de vulneribus; & ille dicit, unde plagatus. Inquiritur *Quid ſunt plagæ & Iſtæ*; illeque dicit, A quibus. Obex, elucet, veræ criminum confeſſioni, in confeſsione vulnerum: equidem dicit A quibus, interrogatus de proprijs vulneribus; quoniam nonnulli ita in confeſsione ſtolidi; ut non ſua oſtendant in vulneribus vulnera, ſed tantum ab alijs facta. In plagis congruit dicere *Quæ quæ*: quales prorſum & *Quid ſunt*: inſuper *Plagæ iſtæ* vulnerum, & nequaquàm plagæ aliorum: & ille dicit, à quibus ſaucius per flexus & reflexus, nolens latens in corde plagarum promere virus: quandoquidem vel in confeſsione philautiæ tanta protervitas, ut renuant confiteri plagas proprias uti plagas: lubitòque ſine quæſtione in linguæ cuſpide habent, quicquid alij vel fecerint vel non fecerint. Hoccine plerunque vitium fœminarum: aliud profectò non minùs grave bardorum, Nabucho ſimilium. Hic urgebat interpretes, illius capitis vacui dicere cogitationes. Illi dixerunt: *Dic ſomnium ſervis tuis, & interpretationem eius indicabimus.* Ut dicamus, dic. Quid ille? *Sermo receſsit á me.* Quod videtur dignitatis auctoritas, elucet riſibilis ſtoliditas: cui quidem non abſimilis ſtoliditas pœni-

Zach. 13. 6.

Confeſſio ludicra, futilis & fatua.

Dan. 2. 4. 5.

tium, equuleus confeſſariorum: equidem quùm dicunt *Dic*, reſpondetur in tormentum, *Sermo receſsit á me: haud reminiſcor.* Hinc iudicum huius tribunalis angor: igitur ita bardi in peccatorum confeſsione iacent, ut neceſſarium confeſſarijs, quòd divinent.

Quæ ruſticat

12 Secundò inquirendum ſeſe offert de qualitate vulnerum, facta motione plagarum. *Quid ſunt plagæ iſtæ?* interrogatur; & *his plagatus ſum*: reſpondetur. Plagæ (fas ſit dicere) non plagant, ſicut nec vulnera vulnerant. Cur igitur ſi ab illis non vulneratus, plagatus à plagis dicitur? Plagæ hæ quæ apparebant in corpore, plagarum indicium animæ: equidem ſæpe vulneratur corpus, quippe æger animus. Non ut propria confitetur crimina, quæ cordis vulnera: haud oſtendit, quod viſceribus nocet. A peccato ânima icitur, cuius vulnus oſtenſione aboletur. Eſt vulnus animæ à peccato & à vulneris ſilentio: & dum ſervat, quin cognoſcere velit propria, intra pectus, dicitur plagis plagatus; quoniam etiam vulnerant ipſa criminum vulnera, ſi non confeſſa. Ni vulnera manifeſtentur, viſcera vulnerata corrumpunt. Vulnus eſt percuſsione peccati, & etiam vulnus à vulneris corruptione. Vulnus cognitum eſt ſanitatis indicium, quippe inquiritur ad ſanitatem pœnitudine remedium: haud dolet anima, quando vulnus incognitum. Unde cùm cor celet vulnera, in vulnus, ſi ſunt abſcondita; in damnum cordis, plagæ quæ inflictæ percutiuntur à plagis: ſiquidem qui criminum fovent in pectore virus, vulnere vulnerantur & à vulneribus. Claret in his qui peccata abſcondunt, dum peccata confitentur. Plagantur plagis in ipſa medicina confeſsionis, ex qua ſalus, quam protervè peccator vertit in virus: quare cùm in deterius vergant, quæ abſtruſa gravant; qui tacet, non ſolùm vulneratur à crimine, ſed à vulnere: igitur nequaquàm ultra vulnus vulnerarent, ſi confitentes ritè vulnera dicerent.

Defectus valetudinis ab animæ plagis.

Vulnera peccatorũ quomodò vulnerent?

13 Quia coram Deo noluit nudo pectore animæ aperire vitium, apparuerunt plagæ in medio manuum ſuarum. Haud inveniret ſi oſtenderet: igitur tunc magis manifeſtantur, dum abſconduntur. *Non vives* (dicitur ei) *quia mendacium locutus es in nomine Domini.* Sufficeret ei pro pœna, infeliciter mori, ubi alij ſortiuntur vivere: at non moritur ob mendacium locutum, ſed quia locutus eſt in Dei nomine mendacium. Mentiri in nomine Dei contingit, dum in confeſsione crimen peccator abſcondit; cuius manifeſtatione liberaretur à lethifero vulnere: moriturque per vulnerum mendacium, qui ſalvaretur confeſsione vulnerum; ut eluceat quàm miſerè moriatur, qui ſpontè celat peccata: equidem lamentabilis miſeria, ibi ubi excutitur etiam graviſsima infirmitas, inveniſſe in dolorem plagas & plagas. Tacet quaſi ſepulta pectore evaneſcerent, vel ſanari ſaltem poſſent; cùm à vulnere ſit plaga ultra quam fecerat culpa: igitur ſi vulnus, vulnera non cognoſcere; altius, ſcire & in ſalutem tacere. Unde ſi plagæ ex vulnere, & vulnerant etiam plagæ; qui non cognoſcitur, vel renuit cognoſci infirmus, quò magis plagas abſcondit, apparet magis plagatus. Facilè excuſando deleret, ſi ſe accuſaret: etenim ut ait Iacob. Biblius in *Antholog. ſacris*:

Verſ. 3.

Mentiri in confeſsione, quàm grave!

Nam ſeſe excuſat, quicunque accuſat; inultum
Et ſinet hunc, qui ſe non ſinit, eſſe Deus.

Iacob. Bibl.

14 Modò ſciendum de cauſa efficiente vulnerum; quippe queis tribuit videtur improprium. De plagis inflictis affectus interrogatur, & ait: *His plagatus ſum in domo eorum, qui diligebant me.* Qui diligebant, vel oderant? Qui diligebant. Qui ſunt diligentes, qui ita abs miſeratione vulnerant? Confeſſarij pœnitentibus blandientes, ſeipſos amantes, docentes doctrinas hominum, mulcentes palatum, prurientes auribus, verbis lenonibus; ponentes amarum dulce, dulceque amarum; dicentes bonum malum & malum bonum; avertentes auditum à melodia veritatis, deſpumantes ſuas confuſiones; ſeductores & vaniloqui, docentes quæ non oportet uti hoſtes animæ, quaſi ignoti & cogniti; quaſi triſtes, ſemper autem gaudentes; quaſi egentes & multos locupletantes, qui univerſas domos ſubvertunt charitate ficta, atque turpis lucri gratià, ignorantià ſummà verùm plauſibili ſcientià. Taxat Glorioſus Benedict. *Regul. Sanct.* cap. 1. *Pro lege eis eſt deſideriorum voluptas; cum quicquid putaverint vel elegerint, hoc dicunt ſanctum: & quod noluerint, putant non licere.* Brevì hic Bugnotius:

Verſ. 6.

Confeſſarij aulici.

S. Bened.

Quæque faciunt, hæc facienda probant.

His imbuunt animas pœnitentium, quæ flagellantes, ac vulnerantes ſequuntur: quip-

Bugnot.

quippe doctrina uti corpori commoda, magis grata: plauduntque infelices quaſi diligerentur, à quibus animam uſque lethaliter percutiuntur; quouſque morte percipiant amicorum odium, quod videbatur obſequium: igitur quas acceperunt doctrinas, etſi ſerò cognitio, cognoſcunt plagas. Semper ſolicitant peccatores dependentes Confeſſarios, qui non mortificent, ſed enutriant appetitus; quia ſuaviſsimum in itinere compendium, cum paſsionibus carnis tenere Olympum; quin devient nec in minimis, à doctrina & ſententia bipedis dæmonis, qui turpis lucri gratiâ deaurat illicita, indulget voluptuoſa, excuſat pravitatem, fovet peſtem, mulcet crimen, quo quaſi iam liber gaudet & plaudit homo, ſi homo; & ille abit, plagis impoſitis, mortuo, vel ſemivivo relicto. Hi dicuntur diligere, ſed claret odium in morte, qua aurea aurea, & ferrea ferrea (de quo *Tom.6. T.3.*) quæ bona bona, quæ mala mala. Unde plagatus vulneratum ſe dicit ubi dilectus, & ubi ulceribus quærebatur ſalus; ut exprimat de indulgentia pœnitudinem, & averſetur odibilem dilectionem: quandoquidem illa in ſalutem documenta, non documenta ſed vulnera.

Eorum documẽta vulnera.

15 *Affectus noſtri in noſtra poteſtate non ſunt. Iniquum eſt, collapſis manum non porrigere*: inquit M. Seneca *Controv.* 1. Quàm alta conſtat iniquitas cordis dum perditio alterius ex propriæ commodo turpiſsimæ utilitatis: igitur dum collapſis debemus porrigere manum, lactantes illecebris impellimus in infernum. Deſtinatur Ieremias in officia mutua virtutum & vitiorum. *Ecce conſtitui te* (Dominus alloquitur) *ut evellas & deſtruas, & diſperdas, & diſſipes, & ædifices & plantes.* Quatuor officia in everſionem, duo tantùm in ædificationem. Prudentiſsimè profectò, cùm tanta morum graſſetur corruptio: igitur plus laborandum in deſtructionem vitiorum, quàm in molimen virtutum. Vitia ſunt vicina bonis, & virtutes etiam vitijs.

M. Senec.

Ier. 1. 10.

Plus laboris in extirpatione vitiorum, quàm in ſatione virtutum.

Urticæ proxima ſæpe roſa. Ovid.

Si ſimul virtutes & mucrones ſentium; laceratæ priùs virtutes vel adultæ ſuffocantur: quare in Confeſſariorum formam, exponit Deus ante ædificationem ſignatè ruinam; quippe nullum micabit virtutum emolumentum, ſine cunctorum urgentium extirpatione vitiorum. Hæc prorsùm obvia, in quæ debet incumbere diligentia; ut dicat cultor ſimulque iudex Deo iudici: *Factum eſt ut imperaſti.* Confeſsio datur in ſalutem animæ, per pharmaca & alexitheria ſanæ doctrinæ; ut curentur vulnera pœnitentis cordis, & eius abſtergatur ulceris ſiqua ſanies: perperàm utique fit, ſi ægro datur quid pro quo; quippe non valet ægrotus, & amittitur pravà curatione tempus: quandoquidem minimè medicina vulnerum ventus doctrinæ in nequitia hominum, in quæſtu utilitatis, & in aſtutia ad circumventionem erroris; cùm unde & ubi vulnera ſanat ægrotus, ſpectetur infelix magis plagatus. Quid mirum? Nullo modo in animarum affectibus ex vitiorum paſsionibus quit inveniri beneficium ſanitatis; ægris omninò atque corruptis doctrinis: igitur non plantatio, ſed ſupplantatio in interitum; non iudicium rationis, ſed erroris præiudicium, non ſcientia, ſed verſipellis malitia; plantare quæ eradicanda. Negare debet archiater quod irrationabiliter appetit æger, quoniam ducitur appetitu, depravato ſenſu, nocetque ſaluti, quod conferre arbitratur ſanitati. Si medicus annueret, amando ægrum interficeret, vel valentem vulneraret: queriturque plagatus de vulnere diligentium, ob dolorem acerbiſsimum vulnerum, & medicum deſipientem propter futile blandimen: ſiquidem ſine reſpectu ſalutis animæ, prætermiſsà reddenda ſtrictim ratione; pretio turpi ſtudiosè in perditionem nutrivit, quæ debebat toto annixu deſtructione diſsipare.

Luc. 14. 22.

Summa infelicitatis ægritudo ex officina ſalutis.

16 De curatione vulnerum à ſcorpionibus, loquitur Plinius, ab illoque ſingularis deſcribitur modus, *Non debent reſpicere* (dolentem, ſed vulnus ad ſanitatem, pharmacum) *qui imponunt; & cavere, ne Sol aſpiciat.* Ita *lib. 29. cap.* 4. Hoc ſecundum pertinet ad prudentiam correctionis, in ſerpens venenum criminis: igitur velociùs atque tutiùs ſanantur vulnera, ſi medicina ſecreta: expellitur enim error, & manet integer honor. De primo ergo dicendum in propoſitum noſtrum. *Cum ſcorpionibus habitas*: dicitur Ezechieli, ideſt, cum peccatoribus; uti vidimus latè *Tautolog. præc. D.* 2. Hi ſibi ipſis nocent, quia præ conſuetudine vivere ſine veneno non valent: & modò vomant vel pungant, abdicunt quod ſe trucident. Hi frequenter ſunt potentes à ſæculo, viri famoſi: plus quàm di-

Plin.

Prudentia in correctione unde?

Ezech. 2. 6.

dignitate, cogniti crimine. Nolunt deponere venenum & ſanari cupiunt: at eò procedit aſſentantium medicorum inſania, quòd ſalutem conſtituant ipſa venena. Sæpe audio, ſed rideo: *Si ſcabies, euge, mactè: ſignum ſalutis.* Virus uſque in animam ſerpſit, cuius indicium, quia conſcientia prurit, & cor vomere decernit. Vocatur confeſſarius, animæ infectæ medicus; & medicinà ingraveſcit morbus, indureſcit vulnus. Unde in deterius, malum? Medicus vulnus ſcorpij non attendit; ſed à ſcorpione percuſſum. Haud infirmitatem: ſed dolentem reſpexit: facies peccatorum ſumpſit: & in deteriùs abijt peſtilens corrupta vita; quia medicus prætermiſsit, quæ in veneni expulſionem diſsipanda. Plantavit, quæ deſtruere debuit, noxia haud evulſit. Diſſimulatio ſimulatio fuit: evanuitque ex medicina ſaluti concepta ſpes; quippe plagatus ictibus urgentis criminis, ſpecie ſalutis iacet peioribus plagis. Adducitur medicus, ut eius ſcientia infirmus ſciat reprobare malum & eligere bonum: malum evellendo & bonum edificando: at cum facies peccatoris moveat, ne opportunam medicus medicinam exhibeat; æger miſerabilis moritur, quia non reſpicit quibus, ſed cuius vulneribus medicatur. Qui in vulnus intendit, languentem valere facit. Si intenditur ægrotus, nequaquàm ſanatur vulnus: equidem cum iuxta damnum apponi debeat remedium; minimè curatio congrua iuxta placitum dolentis, ſed iuxta nocuam qualitatem vulneris. Eradicentur eradicanda, deſtruantur deſtruenda; quia nequit florere ſalus, ni cordis ſanetur vulnus. In huiuſmodi propoſitum confeſſio inſtat, & confeſſarius medicamen applicat, ut fugiat ulcerum pravitas; equidem ſumma infelicitas, quod plagati percutiantur; ubi vulnera excutiuntur. Ergo peccatorum coram oculato, non iudice amore cæco, fiat criminum vera & pura confeſsio; ut obtineatur gemitu & animæ maneat firma valetudo; ne dum illam gravat internum abditum vulnus, dolores gehennæ perpetiatur ante tempus; unde Auſonius in *Ephemer.* v. 99. iurè dicit Domino:

Confeſſarij, ut fugiat morbus, videant non vulneratũ, ſed vulnus.

Eligatur integer in iudicio ad iudicium.

Confeſſam dignare animam: ſi membra caduca
Execror, & tacitum ſi pœnitet, altaque ſenſus
Formido excruciat, tormentaque ſera gehennæ
Anticipant: patiturque mens ſaucia Manes.

Auſon.

DIDASCALIA IV.

Mira & mirifica virtus Pœnitentia.

1 PRopter hanc, uti inquit N. SS. Patriarcha, in *Regul. S.* Prolog. diviſ. 4. *Huius dies vitæ ad inducias relaxantur*: igitur Deus gaudet non de quo, ſed cuius peccator pœnitentia dolet. Patientia Dei ad pœnitentiam te adducit. *Videbat te peccantem* (infit Bernard. ſerm. 4. de *Diverſ.* num. 4.) *& diſsimulabat quaſi non videns: vocabat, & non audiebas: minabatur, & non timebas: promittebat, & contemnebas, nec promiſsis illectus, nec terrore percuſſus: Quantà ſuperbià patientià Dei es uſus, imò abuſus!* Sed quid inde? Mira magnitudo gratiæ, percuſſo dolore peccatoris corde: ſiquidem deſpectus cognoſcentis graviſsimum crimen, confuſio coöperuit faciem: Creatorem enim offendit; iudicem cunctorum haud timuit; & Redemptorem proprio ſanguine ſprevit: unde cor contritum pœnitet, dolet (ut ait idem ibid.) *quod innocentiam amiſit, amiſſam non requiſivit, & Dei patientiam neglexit: cognoſcit enim quid fecit, quid meruit & quid amiſit.* Unde nimirùm cecidit, quò corruit, quid perdidit & quid habuit: quorum conſideratione & maximè Dei offenſi, ita diſſecatur cor: ut contritum pœnitudine contabeſcat intra ſe: nec habeat punctus quo poſsit placare vindicem, niſi ipſius ſaucij cordis contritionem.

S. Bened.

Deus diſsimulat culpam propter pœnitentiam.

Bernard.

Idem.

Unde in pœnitente contritio cordis?

Humida quæ lacbrymis, & amoris ſaucia ferro
Mens bona, vel ſceleris fracta dolore litat.

Crucius.

Pœnitens offenſum corditùs diligit: at Deus uti clemens in dilectionem contendit. Vernaculè: *No hai que llevarſelo por galanteria*: igitur dum amorem pœnitentis ex dolore offenſæ videt, ita tribulatum fovet, ita confugienti favet; ut in præterito deplorato errore, nec umbra appareat peccati.

2 Subit mentem Plenaſmus, de quo *Tom. ſeq. Tautolog.* 6. Peccaverunt filij Iſraël, qui crebris perſecutionibus converſi fuerunt ad cor: igitur quod cogita-

tarunt voluptatis mulcimen; invenerunt radicem amaritudinis ſursùm germinantem: quare de illis in preſſura tribulationum poſitis, & ad illos per Prophetam

Ierem.33.6

dicit Dominus: *Ecce ego obducam eis cicatricem, & ſanitatem & curabo eos.*

Hebr.

Hebr. *Ecce ego aſcendere faciam medelam & medicinam, ſanaboque eos.*

Maluend.

Maluenda: *Sanabo ſanitatem.* Quæ ergo ſanitas ſananda? quæ poſt ſanitatem medicina? aut qualis medicina, quæ non medela; ut dicat ab illo conficiendam pro vulneribus populi in ſalutem, ſanatricem ſanitatem? An quia vulneris occaſio efficaci nocet medicamento? Sanè.

Vitium non ſanatur, dū occaſione nutritur.

Vitium animæ non ſanatur, dum occaſione nutritur. Vulneris medicina eſt pœnitentia pro vulnere ſumpta. Medicatur, dum ſortitur effectum: eſt medicina ſine medela, ubi fruſtratur propoſitum; quippe ita iacet anima, quaſi non eſſet medicina adhibita: diciturque medicina cum medula in vulneris ſanitatem; quoniam vulneris removebit medicamine occaſionem: igitur tunc inſigne medicamen ſine virtute, dum facultas pœnitentiæ cum occaſione peccati,

Ovid.

——*Ad veſtros ſiquid non pertinet uſus.*

Medicatur pharmacum, quando vulnus in ſanitatem diſpoſitum. Diſpoſitio eſt cordis dolor, quo expungitur languor, in ſalutem optatam per medicatricem pœnitentiam: quæ quidem, etſi medicina, non eſt medela, quoniam etſi tradatur corpus ita ut ardeat, ſine contritione cordis, pœnitentia & pœnitentia nullius planè utilitatis.

Quando pœnitentia inutilis?

Medicanda eſt huiuſmodi medicina, ut valetudini reſtituatur anima; quoniam pœnitentiæ virtutis tantùm apparet ſpecies. Quare cùm pœnitentia vera haud conſiſtat in corporis cruciamine, ſed in cordis pœnitudine; non veſtimenta ſed ſcindenda corda, quippe aliter nulla pœnitentia in pœnitentia. Aliter expono. Eſt in peccato pœnæ reatus, & Deus offenſus. Introducitur pœnitentia propter criminis pœnam; qua plerunque tranſacta, iterùm crimina.

Offenſa Dei deploranda.

Conſtat virtute, modò optimus finis contineatur pœnitentiæ; ut ſit vulneris medicina, quæ apponitur ut medela: & ſine huiuſmodi intuitu eſt doloris medicina medicanda; quippe tunc verè, perfectè pœnitet cor, modo dolore pungatur propter offenſionem Dei.

3 Ergo in rem. *Obducam* (ait) *cicatricem & ſanabo ſanitatem.* Iam plaga ſana, ſi cicatrix vulneri medelà obducta. Sanum profectò vulnus, cui cicatricem obduxit: quorsùm ergo præſtitam mirè ſanitatem ſanabit? Igitur videtur negare ſanitatem vulneribus conceſsiſſe, quando promittit concedere? Nullo modo, ſed indicat (ob pœnitentiam criminis) dolore percuſsis præſtantiam gratiæ, & modum vulnerum curationis mirificæ. Vulneri cicatricem inducere, utique vulneris ſanitas.

Mirabilis à pœnitentia curatio vulneris criminis.

Inſpecto offenſæ dolore in medico eminet artificij magni celſitas: & poſtquàm habuit vulnus cordis cicatricem, ſanaturus promittit ſanitatem; quia ita dabit beneficus ſanitatem, ut non habeat vulneratus ex vulnere cicatricem. Ratio prompta. Homo, pro ſanitate vulnerum animæ pœnitet, Deuſque diligentem diligit, munerans redamationem, & gratiæ oſtendens inſigniorem virtutem. Favet clemens, dum medetur, & medicinam apponit: obducit cicatricem, dum indulget: & etiam ad ſalutem addit ſanitatem ſanitatum: quoniam cicatrice abolità, vulneris nullum veſtigium. Intelligitur modò, cur dicitur *Medela, & medicina, & ſanabo.* Medela datur in criminis vulnerantis pœnitentia.

Magna curatio vulneris, qua neque ſignū curationis.

Ubi cicatrix obducta, medelæ ſpectatur medicina; ſed adhuc reſtat perfecta ſanatio, quæ pendet à vulnerato & à medico. A vulnerati ſcilicèt amore, & artificio gratiæ favore medici, cuius medelà, vulnerum nulla ſigna: Deuſque ſauciatis poſt cicatricem, promittit cicatricum ſanitatem; quoniam perfectà pœnitentià peccatorum, inflicti vulneris à crimine neque ſignum.

4 Adventum Domini celebrat Auguſtinus, ut hominis antiquus pelleretur morbus; & in *Pſalm.* 57. 6. ſubdit:

Auguſtin.
Maluend.

Medicamenta erant in Prophetis. Præcepta ipſa omnia medicamenta erant: & hoc medicamentum nondum erat medicatum: adventu Domini medicatum eſt medicamentum. Etiam Maluenda hìc: *Sapientificatum*: ideſt, inſigne & ſingulare, de quo alia diximus alio, *Tom.*4.*T.*12. *D.*3. *à num.* 3. Olim erat medela, & etiam in pœnitentia medicina. Medela ex criminis dolore, medicina conſtabat ex vulneris cicatrice; at non erat medicata medicina, ut eſſet ſanitas atque curatio perfecta.

Quæ pœnitentiæ medicina medicata?

Conficiendum erat in adventu Domini (vulnerum medici) per pœnitentiæ ingenioſæ ſapientificationem, quod necdum viderat mundus, ſingulare medicamen; quo ita delerentur vulnera, ut cura-

tatione nec apparerent ſigna: viſaque eſt Domini adventu medicati medicamenti curatio; quia virtute efficaci pœnitentiæ medicantis, patuit vulnerum ſanatio ſine cicatrice vulneris.

Ier.8.22.

Medicus non eſt ibi? Quare igitur (ait Ieremias) *non obducta cicatrix filiæ populi mei?* Pende. Non dicit: Quare plaga non obducta (cum eſſet medicus) naturali cicatrice? ſed quare non obducta, ſeu abolita cicatrix inflictæ plagæ? Medicus ſanè erat, qui conferret vulneratis ſanitatem: verùm cùm non eſſet medicatum medicamen; in vulneribus iam ſanis relinquebat cicatricem. Unde non dicitur obducta cicatrice plaga, ſed cicatrix abolitione obducta; quia in orben venturus cœleſtis medicus, cuius arte in vulneratis non cognoſceretur vulnus. Aptè Venant. Fortun. 1. de *Partu Virgin.* v. 127.

Venant.

Peccati iaculo defixa in ſtirpe cicatrix,
Ulcera nulla gerit, nec ſua ſigna patent.

Et in vulnere nō vulnus?

Sic igitur pœnitentia perfecta; igitur per adventum Redemptoris iam medela medicata; ut per cordis dolorem & amorem, pœnitentia artificiosè defiguret citricem. Ni rectus in pœnitudine finis.

Mantuan.

—*Apparet adhuc vetus inde cicatrix.*

At ſi cor perfecto gaviſum fuerit dolore (ut ait Q. Sectan. Satyr. 4. v. 115. ſignum, quòd

Sectan.

Virtus delevit veteris veſtigia culpæ.

5 De Samuele erga peccata Heli di-

1.Reg.3.18

citur: *Indicavit ei univerſos ſermones, & non abſcondit ab eo.* Favet ſententia Pleonaſmica noſtro propoſito. Confeſſione vulnus animæ ſanatur: verùm ſine pœnitentia, cicatrix quaſi ſignum in compunctionem relinquitur:

Ubi vera pœnitentia, vulneris nec cicatrix, nec veſtigia.

diciturque univerſa vulnera Heli ſauciato indicaſſe & nequicquam abſcondiſſe; ut virtus inſignis clareſceret pœnitentiæ: quandoquidem peccatum per illam ita abſconditur univerſum; ut peccati de quo dolor, nec cicatrix nec veſtigium. De Tito Imperatore, aſſerit Sueton. in eo, *cap.* 10.

Sueton.

dixiſſe moribundum, *Neque enim exſtare ullum ſuum factum pœnitendum, excepto duntaxat uno.* In huiuſmodi propoſitum floridiſsimè Auſon. in *Cæſarib.* 11. accinit:

Auſon.

Unum dixiſti moriens te crimen habere:
Sed nulli de te nos tibi credidimus.

Confeſſio peccata delet.

Si fatetur, cur fides aſſerenti negatur? Quia fatetur. Altiora ſunt quæ molitur pœnitentiæ in criminum ad ſe remiſſorum causà: igitur ſi unum cor habet, de quo pœnitendum, & pœnitet; ex tot confeſsis nec creditur unum. Non entis non ſunt paſsiones: perperàm cognoſcet cor, quod nunquàm fuit. Non fuit unquàm factum? Non: cum pœnitudine cordis, factum nil, quod factum eſt. Apud Ethnicos vulgare, peccatum factum infectum eſſe non poſſe.

Phocyld.

Phocylid. in *Moral. Carm.* v. 25. infit: *Nec amplius poteſt, quod ſemel factum eſt, eſſe infectum.* Ovid. 1. de *Pont.* Eleg. 1. v. 66.

Ovid.

Ne non peccaverim, mors quoque non faciet.

Aliquis ab illo datur modus deſtructionis, per retractionem voluntatis, 9. *Metam.* fab. 11. in perſona Biblidis.

Et quia deſierim, leviter voluiſſe videbor;

Idem.

Nam primùm, ſi facta mihi revocare liceret,
Non cœpiſſe fuit.

Facta infecta ex pœnitentia de factis.

Sed neſciebat, quò pervenit pœnitentiæ excellentia & retractatione voluntatis, & vehementia amoris pectoris: quandoquidem nunquàm extitit, quod pœnitentia ſeria in patrocinium aſſumpſit. Habet enim ſcutum Orci: quod per illam videtur, eſt inviſibile. Adi Apollodor. 2. *Bibliothec.* cap. 9. Pœnitentia eſt filia doloris.

Scutū Orci.

Nil mirum, detrahere factis, imò facta inficiari alieno prorsùs colore;

Quæ facere aſſueverat, patriæ non degener artis,

Idem.

Candida de nigris.

Ioan.1.20.

6 *Confeſſus eſt, & non negavit*: dicitur de Baptiſta, cuius ſententiæ ſenſum fusè expoſuimus, *Tautolog.* 6. *à num.* 43. Quorsùm ergo exprimitur, quòd nihil negaverit, quando veritatem dixit? Poteſtne veritas dici, atque veritas negari? Utiquè, artificio pœnitentiæ: quandoquidem ab illa negatur, quicquid pœnitens afflictus compunctione confitetur. Verè pœnitentia inficias it, & verè dolens, de quo cordolium, confeſſus eſt.

Qua arte etiam viſibile peccatum, inviſibile?

Eſt affirmatio & negatio eiuſdem de eodem ſecundum idem ſine contradictione, ſub ſtatu pœnitentiæ in cordis tribulanti defenſionem; utroque verè dicente & negante veritatem: igitur quæ pœnitens prompſit è pectore nigra, pœnitentia oſtendit candida. Lachrymæ in ſinu eius maculas penitùs dealbaverant: & pœnitentia abſurdè deſignaret, quæ non erant: etenim quantunvis perſpicaces introſpiciant oculi, nequit videri inviſibile. Nervosè Gregor. Magn. in *Evangel.* Homil. 29. *Videamus* (inquit) ſi

ſi peccator ſcit plangere, quod erravit. Greg. Mag. *Apud miſericordem namque iudicem nec ille fallax habetur, qui ad veritatem revertitur, etiam poſtquàm mentitur; quia Omnipotens Deus, dum libenter noſtram pœnitentiam ſuſcipit, ipſe ſuo iudicio hoc quod erravimus, abſcondit.* Scitur an peccator verè pœnituerit, vel non, ex effectu pœnitentiæ, admiſſo crimine à corde. *Unde cognoſcitur fructus dignus pœnitentiæ?* Si non abſconditur peccatum, minimè fructus dignus pœnitentiæ: ſi abſconditur, plenè pœnitudine & dolore ſatiſdatum crimini: negatque pœnitentia, quæ fatetur cui dolent commiſſa crimina; quippe apud iudicem ſummè miſericordem non punitur, quod, quia occultum, non videtur. Fallax peccator devians à lege poſt noxam, nec fallax pœnitentia negans fallaciam; quia fallax non habetur, qui verax poſtquàm mentitur: unde ſine falſitate pœnitentia negat, quod pœnitens verè affirmat; ſiquidem factum non factum, quod apud iudicem accuſationi abſconditum. Bernad. *Fuit quaſi non fuerit*: ait Bernardus, quò ſupr. Quid quod fuerit, dum nec ſignum, fuiſſe? Pœnitentes per iudicem conceſsà gratià, ambulant in innocentia.

Theocrit. *Si aliquid offenderis illud ſtatim innoxium facis.*

Infit Theöcritus *Edil.* 12. v. 24. Ad pœnitentiam cucurrit & innocentiam invenit: igitur quærens commiſſam iniquitatem, nec videt indicem.

7 Fit, dicitur, & ſtatim innoxium quicquid offenſum. At quomodò? Diſponit è corde ingenioſè pœnitudo. Retorqueatur Ethnicus, ut compungatur Catholicus.

Talia Cœleſtes fieri præconia gaudent,
Ut ſua quid valeant Numina, teſte probent.

Ovid. *Sæpe levant pœnas, ereptaque lumina reddunt,*
Cùm benè peccati pœnituiſſe vident:
Pœnitet, O! ſi quid miſerorum creditur ulli:
Pœnitet & facto torqueor ipſe meo.
Cùmque ſit exilium, magis eſt mihi culpa dolori:
Eſtque pati pœnam, quàm meruiſſe, minus.

Unde eluceat pœnitentia perfecta? Ita 1. de *Pont.* Eleg. 1. à v. 55. non ex corde, ſed blandimine dixit Ovidius. Haud aberraverit, ſi ita pœnituerit pectus: igitur ſi pœnitentia magna, dum eſt dolori culpa, magis quàm pœna; profectò dolor ſummus, dum pati pœnam, quàm meruiſſe minus. Aliter Seneca in *Agamemn.* v. 242. ubi: Senec.

Sera nunquàm eſt ad bonos mores via:
Quem pœnitet peccaſſe, penè eſt innocens:

Fallitur, dum dicit *Penè.* Vera pœnitentia à culpa liberat planè. Videſis Concil. Trident. *Seſſ.* 14. *cap.* 4. & cap. *Magna piet.* de Pœnitent. diſt. 1. Neſciebat enim pœnitentiæ virtutem, ei tribuens tantùm innocentiæ ſpeciem: *Ex illa nulla oſtenditur vitæ macula.* etenim ſi innocentia, ubi nulla vitæ macula; cum pœnitudine, ex macula vitæ, nulla. In innocentia cordis ſui dicitur populum paviſſe David: & dirigens dolore punctus ad Dominum ictum cor; alloquitur: *Me autem propter innocentiam ſuſcepiſti.* Pſal. 40. 13. Propter innocentiam, vel propter pœnitentiam? Non innocens, qui morti obnoxius cuſpide ſceleris, ac mucrone iniquitatis; qua propter dum Deus pepercit causà doloris, dicitur illi *Dominus tranſtulit peccatum tuum: Non morieris.* 2. Reg. 12. 13. Innocentiæ nil remittitur: remittitur pœnitentiæ: dicitque innocentiam maceratam pœnitudine culpam; ut conſtet quantæ virtutis, de Dei offenſa pœnitentia cordis: igitur dum piget facti propter Deum crimine offenſum, tanquam in innocentia nullum eſt vitium. *Reputatur innocentia.*

——— Si pœnitet, haud nocet error.
Prudent. *Sed quia pœnituit, nec ſors lacbrymabilis ulla eſt,*
Nec tinxit patrias ſententia ſæva ſecures.

Accinuit Prudentius in *Pſychomach.* à v. 464. Dicatur ergo innocentia, quæ in Dei iudicio incognita claret culpa: ſiquidem ut micet innocentiæ fulgor, præteritus (modò pœniteat) non nocet error. Non crimini obijcitur, ſi præteritur. Præteritum ſanè abolitum pœnitudine: & in iudicio quo clemens iudex & iuſtus, nullus datur in præteritum regreſſus.

8 Innuit ipſe. Beatos vocat, quorum remiſſæ ſunt iniquitates & quorum tecta ſunt peccata; quippe remiſſa per contritionem peccata: uti tecta, inviſibilia. At quomodò nulla fuerunt, ſi remittuntur? Audi *Beatus* (ſubdit) *cui non imputavit Dominus peccatum.* Pſal. 31. 2. Imputat Deus cuilibet peccatum; quippe implicat eſſe, & nequaquàm imputari. Qua ergo lege beatus erit, cui iudex in iudicio peccatum non imputaverit? Lege pœnitentiæ, quæ conſcientiæ privatur computatione. *Cur crimen in crimen non imputatur?* Implicat peccatum non imputari; atque peccatum eſſe; ſed non fuiſſe: fuiſſeque repellitur, quia nullo modo imputatur. Ex imputatione peccati con-

ſtat proculdubiò fuiſſe. Unde perſpicuò elucet factum infectum, quia contritione crimen in crimen non imputatum. Alapid. *Deum alicui non imputare peccatum, eſt aliquem non habere peccatum*: inquit Alapid. in *Epiſt. ad Rom.* 4. 8. Qui peccatum non habet, ſanequàm innocens: innocēs etiam, cui Deus non imputaverit culpam: quare cùm culpæ nulla imputatio, cuius cordi contritio, & criminis pœnitudo, magnoperè de Deo offenſo; per pœnitentiam qui ſuſceptus in gratiam, à Domino dicitur ſuſceptus per innocentiam. Ars pœnitentiæ in emundatione claret. Peccatum vulnera facit: compunctio vulnus in ulcus convertit. *Quò vulnera in ulcera convertat pœnitentia?* Vulnus provenit ab ictu externo: ulcus ab humore pravo. Vulnus relinquit cicatricem ſignum poſt ſanitatem: ulcus ſi medicatum, non habet indicem: & vulnera in ulcera convertit ſtudioſè pœnitentia; quoniam nulla contriti videtur macula. In cutem per evulſionem virus à viſceribus trahitur, & foràs egreditur. Ulcus in cute, veneni ſignum in corde; quod intùs corruptum à pravitate, quam expellit pœnitentia, purgando viſcera: nullumque manet corruptionis index, etſi ex vulnere ſignum maneat cicatrix; quippequàm percutiente dolore pectus, purgato humore cordis, nullum eſt ulcus. Hiſpanicè dicimus: *Llaga y herida. La penitencia con las heridas curarà la llaga*: etenim per carnis voluntarium dolorem, cordis expellet è viſceribus putredinem. Senec. *Vis ſcire* (infit Senec. de Conſolat. ad *Marciam*, cap. 1.) *plagam eſſe ſanandam? Oſtendi tibi æquè magni vulneris cicatricem.* *Per pœnitentiæ vulnera, animæ ſanatur plaga.* Pœnitentia commendatur oſtensà cicatrice vulneris, in ſpem ulceris ſanitatis, ex qua nec veſtigium permanebit curationis. Si ſignum, cicatrix vulneris eſt: tunc plagæ curatio fit: equidem per corpori inflicta vulnera, pectoris virulenti ſanatur plaga.

Quo fonte manavit nefas,
Fluant perennes lachrymæ:
Urb. VIII. *Et virga pœnitentiæ*
Cordis rigorem conterat.

9 Ita igitur anima ſuſcipit ſine nota ſanitatem, & reſtituitur in antiquum arcti amoris ſplendorem. Bernard. *In antiquæ gloriam dignitatis perducendo reduxit*: inquit Bernard. d. *n.* 2. quandoquidem pœnitentia dolenti verè reſtituit, quicquid culpa nocendo blanditijs abſtulit.

Ovid. *Mite Deùm Numen, Bacchus peccaſſe fatentem*
Reſtituit, factique fide data munera ſolvit.

Canit Ovidius, 11. *Metamorph.* fab. 3. Imò largitur maiora, quippe divinà præpotente gratià cedit in gloriam, quod contraxerat crimen in ignominiam. *Eſt gloria, quæ fuerat ignominia.* Perſonam Salvator N. præſetulit peccatoris, tot ſaturatus ærumnis. Languores noſtros tulit, & dolores noſtros ipſe portavit. Proh dolor! Proh non dolor!

Triſtis es: indignor, quòd ſim tibi cauſa doloris. Ovid.

En peccata noſtra in ſumma innocentia. A planta pedis uſque ad verticem non eſt in eo ſanitas (quanta humani cordis iniquitas!) vulnus & livor & plaga tumens.

Totum eſt pro vulnere corpus. Lucan.

Ita viſum, ſed aliter verſum in gloriam theatrum; quippe modò non agnoſcitur, quia præ dedecore pridem non agnoſcebatur. *Quis eſt iſte qui venit de Edom, tinctis veſtibus?* Iſai. 63. 1.

——— Veſte cruentà
Pulcher, ſanguineus, candidus atque ruber. Venant.

Dicit Venantius, d. v. 167. Senſus literalis exponetur ad unguem, *Tom.* 7. *T.* 6. *n.* 31. ad illud: *Supra ſedem ſedens.* Sanguineus & pulcher? Ruber & candidus? Utique. Oſtendit quomodò animæ curandæ plagæ ex arbitrio pœnitentiæ: igitur crimen non ſolùm diluitur ſanguine, non ſolùm curantur (uti diximus) vulnera vulneribus; *Candor, qui fœtor.* ſed novo ſingularique modo pro criminis turpi dedecore, apparet in corpore pulchritudo & candor gratiæ. *Livor vulneris abſtergit mala*: Prov. 20. 30 vulnuſque vulneri apponitur; ut quùm caſtigatur propter crimina corpus, nullius criminis ſit vulnus. Siccine etſi *peccata fuerint ut coccinum, quaſi nix dealbabuntur.* Iſai. 1. 18. Indelebilis tinctura purpuræ, aut coccini, dicitur à Lucretio, lib. 6. de *Rer. nat.* à v. 1072.

Purpureuſque color conchilij mergitur unà.
Lucret. *Corpore cum lanæ, dirimi qui non queat unquàm,*
Non, ſi Neptuni fluctu renovare operam des:
Non, mare ſi totum velit eruere omnibus undis.

Modus dealbandi peccata. Haud deſperet peccator, quia macula indelebilis: ſanguinis tinctura deletur tincturà ſanguinis, facto corde præ pœnitudine lachrymarum mari; equidem infectrice mirabili pœnitentia; quæ nigra præ pec-

August. Iſai. 63. 2.

peccatis redduntur alba. Hinc Auguſtin. de *Tempor.* ſerm. 189. legit: *Quare candida ſunt veſtimenta?* Qui interrogant, dicunt: *Quare rubrum eſt veſtimentum tuum?* Quo pacto, ſi rubrum candidum? A ſanguine. Si induimur gratiâ, perficit mutationem pœnitentia: quandoquidem ex mortificatione meditata corporis, candor veſtis. Mutandus eſt color, ut appareat virtus pœnitentiæ, corporis ex dolore maceratione: igitur ſi corda peccato præ cocco nigriora ſunt, artificio pœnitentiæ dealbabuntur tanquàm nix.

10 Accedamus cominùs inſtituto. Chriſtus Dominus plagas tulit, cùm quibus & mortem pertulit: & inquitunt *Quis eſt iſte?* Nil mirum. Vident in gloria, cuius etiam torquebantur vulnera; ut coram oculis ſint effectus peccati, & opera mirifica pœnitentiæ: equidem viſus factâ ſatisfactione glorioſus, qui in cruce animam agebat tot vulneribus plagatus. Stupentes ad mutationem clamant, quaſi reſurgentem non agnoſcant. Dialectò noſtrâ: *La mudanza de vida hizo tanta novedad, por ſer una admiracion*: igitur percutit novitate pectus ex tanta plaga glorioſus. Haud facilè cognoſcitur, qui ita mutatur; quippe non cogitatur viſibile quod videtur. *Mutamus perſonam* (inquit Senec. *Epiſt.* 120.) *& contrariam ei ſumimus, quam exuimus. De aliquo, quem vidiſti heri, meritò dici poteſt: Hic quis eſt? Tanta mutatio eſt.* Vides peccati reparabile damnum. Peccator fuit, pœnitens eſt. Quis hic eſt? Mutatio tanta fit à pœnitentia, quòd ignoratur perſona. Audi Plautum in *Milit.* Act. 2. ſcen. 6. v. 51. *Etſi ea eſt, non eſt ea.* Quomodò? Pœnitentiæ ingenio: equidem ut clareat opus qui pœnitet non alter, ſed idem alius.

Artificium pœnitentiæ.

Senec.

Quomodò pœnitens idem & alius.

Plaut.

11 Vetus homo noſter, ait Paulus, cum Chriſto fixus eſt cruci, ut iugo nunquam ſerviamus peccati; reſurgente in gloriam Salvatore, ut è peccatis ſurgamus, *& ita nos in novitate vitæ ambulemus.* Cur igitur, dum hominum ſepultum graviſsimum crimen, non dicit in nobis novam vitam, ſed vitæ tantummodò novitatem? Nova vita debet dici à pœnitentia, & quia vita glorioſa, & quia à ſtatu priſtino prorſus alia; quare enim non vita nova, ſed vitæ novitas, dum expulſa à pœnitudine iniquitas? Non mirabilis homo novus multiformis: qui idem non idem, mirabilis. Alium eſſe ſub alia vita, non novum; quia alia vita format alium. Vitæ profectò novitas eſt operationum diverſitas; ut Dei iudicium inveniat toto corde pœnitentem, quem in pœnam quærebat peccatorem: & non novam vitam dicit Paulus, ſed novitatem vitæ; ut emineant in amplexum miracula pœnitentiæ: igitur dum eundem ipſum peccatorem iuſtitia in vindictam quærit, artificio pœnitentiæ idem & alius occurrit. Nova vita à iuſtitia non quæritur: de actis peccatoris in peccatorem inquiritur: prætermittiturque reus, vindexque ſimul ſuſpenditur gladius; quin habeat quem cædat, dum vindicta in peccatorem ſumat: quandoquidem molimine pœnitentiæ, idem & alius ex novitate vitæ. Meritò dici poteſt: *Quiſnam hic?* Tanta mutatio. Idem profectò vitæ entitate, cæterùm alius mutatione vitæ. Sunt enim in pœnitente (illo alio) aliqua in iuſtitiam ſigna non alius, ſed illius; etſi ipſe alius: nimirum, pœna temporalis, remiſsà per gratiam culpà & pœnà æternâ; unde & labores & dolores, ex defectu pœnitentis, quia non completæ pœnitentiæ actiones: verùm ſi dolor ſummus, amor vehemens & utriuſque teſtes lachymæ; per primum actum ſingularis pœnitentiæ, ſimul cum culpa remittitur tota pœna.

Rom. 6. 4.

Summitas pœnitentiæ, quod alius ipſe.

12 Ita Magdalenæ copioſe ploranti dicitur: *Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum*: ſubditque, *Vade in pace.* Plurium peccata remiſit Dominus, ſignata in corporis infirmitatibus; ut aſtruit Auguſtin. de *Vera & falſa pœnitent.* cap. 9. Leproſso dicebat: *Vade.* Marc. 1. 44. Luc. 5. 14. Cæco, *Vade*: Adulteræ, *Vade, & iam ampliùs noli peccare*: Ioann. 8. 11 - 9. 7. Cur igitur Magdalenæ dicit meditanter: *Vade in pace?* In pace abibant alij. Nullo modo, tametſi liberi à peccatis abibant: Vadit qui liber, ſed non liber omninò; quia licèt dimiſſa culpa, adhuc reſtat ſatisfactio. Omninò libertas, dum utriuſque reatum ſepelit charitas, dolor cordis & contritio ab ictibus pœnitudinis, quæ extrahunt pœnitentis cauſam extra divinam iuſtitiam, à qua peccatum quæritur; neque ad pœnam invenitur. Qui nihil criminis vel ex crimine habet, in pace ſunt ea quæ poſsidet: diciturque Magdalenæ & *Vade* & etiam *In pace*; quoniam per pœnitentiæ pleniſsimæ gratiam, remiſſa cuncta peccata tam quoad culpam, quàm quoad pœnam. Haurite ergo fluenta hæccine tantæ felicitatis ex fontibus Salvatoris. In mul-

Luc. 7. 47. 50.

Ex pœnitentia plena plena gratia.

tis offendimus, ſed ſurgamus, qui in virtute infantes ſumus. *Sic infans, qui ſtare meditatur* (inquit Stoicus, *Epiſt.* 121.) *& ferre ſe aſſueſcit; ſimul tentare vires ſuas cœpit, cadit: & cum fletu toties reſurgit, donec ſe per dolorem, ad id quod natura poſcit, exercuit.* Lachrymis ergo ſurgendum poſt lapſum; ac per dolorem, ut dolor habeat, diſcendum. *Omnes nos manifeſtari opportet ante tribunal Chriſti*: qui quidem in pœnitentiam tempus indulget, ut minus inveniat quod emendet. Si ad illum non confugimus, nunquàm fugimus. Fugiamus ad medicum, in quo ſalus. O mi Ieſu dulciſsime! Quid abſconditum victoribus,

Senec.

2. Cor. 5. 10

Virgil.

——Si tanta ſunt præmia victis,
Et te lapſorum miſeret?

DIDASCALIA V.

Veritas opportuna minùs ingrata.

1 MAgna occurrunt & in magna ex textu Tautologiæ, in ſtudium optabile veritatis proferendæ: quod quidem quantunvis iuſtum, plerumque periculoſum. Cuncta ad modum recipientis recipiuntur, nec facile ipſi prudentiæ reperire modum: igitur modus linguæ non eſt in audientis aure, qui iudicat dicta nullo modo præut dicta, ſed præut concepta.

Malevolus ſemper ſuâ natura veſcitur:
Grave crimen, etiam quùm dictum eſt
leviter, nocet.

Publ. Syr.

Inquit in *Mimis*, Publ. Syr. à v. 123. Vel obiectum ſine ſale, refertum cenſetur pipere: etenim animus vulnere ſaucius, quæ ex ſumma gratia & ſæpe in obſequium; accipit in crudam exacerbationem vulnerum: ſecumque cogitat verba non verba, ſed iacula, propter interiora vulnera: quandoquidem ſine vulnere, quod intimè pupugit, uſque in cœlum tolleret. Speculum à Phryne fractum, quia iam anui oſtendit pulchritudinis defectum. Quid faceret, ſi haberet vocem; dum ita comminuit indicem? Iuxta affectus temperiem veritas medicamen aut virus: in virus vertit medicamen malè affectus: igitur deſipit, quod ſapit, commovetque bilem ſtomachi, quaſi acerbum, dulcius melle.

A vulneribus cordis, odium veritatis.

Et à complexione audientis.

Toxica ab hoc carpit ſublimis aranea flore,
Dulcia quo parvæ mella parantur api.

Boiſſ.

Canit Iacob. Boiſſard. *Emblem.* 15. Quæ dulcia amara, dum tabeſcunt viſcera: patetque affectus pravus in veritatis tædium, ex corruptione & putrefactione viſcerum.

2 *Veritas in ſpecie ſpinæ prælucet*: inquit Philo Biblius in *Antiq.* Perpropria ſimilitudo; unde plerunque veritas habetur odio. Ut lux micat, ut ſpina lacerat: & quod fovet vomicam putre pectus, vel à luce veritatis formidat vulnus. Veritatis hieroglyphicum deſignatur ſpeculum, quia neſcit dolos; uti aſtruunt Piccinell. lib. 15. *Mund. ſymbol.* n. 177. & Otho Vænius, *Emblem. Amor.* 4. Quomodò nihil fallacius, diximus, *Tautol. præc. D.* 2. *n.* 10. & adhuc *Tautolog.* 10. *D.* 1. *à n.* 2. Speculum aptiùs arbitror mentem, ad veritatis ſuſceptionem, vel repulſam veritatis, ex iudicio vulneratæ mentis. Speculum quicquid obiectum clariſsimè oſtendit: ut vivat, tantummodò voce caret: at obijcit inverſa cuncta, eſtò veritas ſit clara; quo notatur audientis mens amica, aut malè affecta: vel potiùs cor ſanum vel ulceroſum, formidans cognoſci ex vulneris indice: equidem iuxta affectum rectè accipit verbum, quantunvis ſiniſtrè dictum; & iuxta faſtidium, adinſtar ſpeculi, quicquid dextrum interpretatur ſiniſtrè. Refert ſpeculum per inſitam claritatem, turpitudinis vel venuſtatis ſpeciem: & quæ lucet perſpicuitas eſt clara falſitas; igitur dum animus videre ſatagit corpus entitatis, occurrit tantùm ſpecies; ex qua maior dolus, ut claritate decipiatur animus, quandoquidem magis latet artificium deceptionis, quoniam ſpecie decipitur veritatis. Vernaculè: *Engaña con la verdad, ſin que ſe diſcurra accion, que no la ponga al revès.* Voce caret ſpeculum in indicem; ſed mens quæ ſaucia ſpeculum facit vocem, ut intelligat de cordis vulnere, quicquid percipitur aure: igitur quod verſatur occultè in abdito pectoris; ſibi videtur videre, & clarè in ſpeculo vocis. Non vocis eſt hoc vitium, ſed conſcientiæ telum, interna ſignantis vulnera, bile ex vulneribus commotâ: igitur cùm pectus pondere gravent, verba cenſet vulnerare, etſi non vulnerent; quoniam obijci præſumit quæque geruntur in animo, etiam ex vaga voce quaſi in ſpeculo. Hinc ſpeculum invitat ad dolum, dum læſum invenit animum. In ſpeculo vocis veritas apparet cla-

Philo Bibl.

Veritas confertur ſpinæ.

Cur ſimilis & diſsimilis ſpeculo?

Maior dolus deceptionis ſub ſpecie veritatis

Pravi non vulnerantur à veritate, ſed à cognitione.